

Medeltidsrådets sammanträde 1, 2023

Centrum för medeltidsstudier

Datum: fredagen 17 februari 2023, kl. 13:00
Kungliga biblioteket, Astrid Lindgrens tjänsterum

Närvarande:

Kurt Villads Jensen	Centrum för Medeltidsstudier
Fraser Miller	Centrum för Medeltidsstudier
Emma Holmberg	Centrum för Medeltidsstudier
Patrik Granholm	Kungliga biblioteket
Nanouschka Myrberg Burström	Institutionen för arkeologi och klassiska studier
Lin Annerbäck	Medeltidsmuseet
Andrew Thomas Cooper	Engelska institutionen
Gwendolyne Knight	Historiska institutionen
Christian Lovén	Riksarkivet
Magnus Källström	Riksantikvarieämbetet
Henrik Lagerlund	Filosofiska institutionen
Roger Andersson	Institutionen för svenska och flerspråkighet
Pia Bengtsson Melin	Historiska museet
Elin Andersson	Kungliga biblioteket
Robin Böckerman	
Erika Kihlman	Romanska och klassiska institutionen
Christopher Natzén	Kungliga biblioteket

Icke närvarande:

Anders Bengtsson	Romanska och klassiska institutionen
Johan Berg	Kulturgeografiska institutionen
Annika Sofia Björklund	Kulturgeografiska institutionen
Claes Gejrot	Riksarkivet
Emmanouela Grypeou	Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap
Björn Gunnarsson	Institutionen för naturgeografi
Cecilia von Heijne	Myntkabinettet
Karl Lysén	Historiska institutionen
Sofia Lodén	Romanska och klassiska institutionen
Martin Neuding Skoog	Försvarshögskolan
Dag Retsö	Institutionen för ekonomisk historia och internationella relationer
Olof Sundqvist	Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap
Elisabeth Wåghäll Nivre	Institutionen för slaviska och baltiska språk, finska, nederländska och tyska
Peter Carelli	Arkeologerna, Statens historiska museer

Centrum för medeltidsstudier

Anders Andrén
Anthony Lappin
Carin Franzén
Wojtek Jezierski
Jonatan Pettersson
Martin Olin
Andreas Nordberg

Kungliga vitterhetsakademien
Romanska och klassiska institutionen
Institutionen för kultur och estetik
Historiska institutionen
Institutionen för svenska och flerspråkighet
National museum
Institutionen för etnologi, religionshistoria och
genusvetenskap

KB:s verksamhet

Innan sammanträdet öppnades presenterade Patrik Granholm och Christopher Natzén om KBs forskningsstöd / FU verksamhet.

Mycket att göra inom bibliotekets samling av medeltida handskrifter. De flesta är okatalogiserade och otillgängliga. Latinprojektet ska katalogisera och digitalisera ca. 200 medeltida latinska handskrifter. KB har i uppdrag att främja den svenska forskningens kvalitet. Genom källmaterial och effektiv infrastruktur skapas förutsättningar för forskarsamhällets utveckling. KB-Labb är en viktig funktion av detta. Det är främst ett humanistiskt laboratorium som tar fram språkmodeller, ljudmodeller, osv. för att göra storskaliga analyser på textmaterial och handskriftssamlingar. Det finns numera 27 olika projekt hos KB, och de hanterar 73 ärenden från olika forskare om KB:s engagemang i projekt.

KB tar aldrig hänsyn till den faktiska forskningen, utan fokusera på hur forskningen kan stödjas bäst. Om man vill föreslå ett projekt, det räcker med en halv sida om materialet som ska undersökas, utlysningen som man tänker gå för, osv. Det kan vara enkla tankar om vad man skulle vilja göra, sedan börjas en dialog. KB ska inte skriva själva ansökan, men de vill förstå materialet och vad projektet kräver så att de kan räkna ut en budget. Man kan placera ett projekt hos KB i 4 år utan problem. Overhead brukar lägga på ungefär samma nivå som lärosätena (40-45%). Formulär finns på www.kb.se/forskning. Man kan komma till Christopher med frågor.

Datahanteringsplan är det viktigaste dokumentet i ansökan. KB lämnar forskaren underlag för vad de behöver för att vara med i ett projekt, sedan är det upp till de enskilda forskarna att bestämma vad de vill i ett projekt.

Förslagsvis träffas en liten grupp med Christopher och andra som är med i rådet en gång i året för att diskutera relevanta frågor och utväxla erfarenheter.

§ 1 Öppnande av sammanträdet

Sammanträdet öppnades klockan 13:43.

§ 2 Fastställande av dagordning

Fastställdes.

§ 3 Anmälan av protokoll från föregående möte

Föregående protokoll lades till handlingarna.

§ 4 Meddelanden

Erika meddelar att det har beviljats pengar till att utlysa doktorandtjänster i språkhistoria i samband med det nya centret för tidiga språk och digital filologi i ett samarbete mellan Stockholm, Uppsala och Lund. 3 platser kommer ges till doktorander i Stockholm (1 plats hos Romanska och klassiska institutionen, 1 plats hos Institutionen för svenska och flerspråkighet, 1 plats hos Institutionen för slaviska och baltiska språk, finska, nederländska och tyska).

Elin meddelar att Riksarkivets årsbok om Sverige 1523 kommer ges ut i samband med jubileum av Gustav Vasas kungaval. Redaktörer är Claes Gejrot, Christian Lovén, Elin Andersson, och Claes Westling. Flera forskare är med i boken. Ny forskning om vad Sverige var för land 1523; bl.a. förklaras motståndet till Kristian II och varför det uppstod. Boken släpps 30 maj på Riksarkivet. Det blir ett mindre boksläpp i Strängnäs på 2 juni. En av författarna, Emma Maltin, som är doktorand i arkeologi på SU, kommer att föreläsa om matkultur på 1500-talet i Roggebiblioteket i mars. Den 6 juni blir en stor dag i Strängnäs med olika föreläsningar, visningar och annat. I höst kommer ett samarbete med Strängnäs humanistiska förening utifrån Roggebibliotekets musiksamling.

Pia meddelar att Historiska museet satsar stort på accession. De har fått pengar dels till digitalisering, men också att anställa 8 personer, med tjänster från 6 månader och uppåt. 5 tjänster är utlysta nu på shm.se, varav 3 i arkeologi, 1 i numismatik, 1 i osteologi. En av tjänsterna blir mer inriktad mot medeltid. Det har gjorts en röjning av utställningen "Sveriges historia", med utbyggnad, uppdaterade texter osv. Historiska har fått en ny museichef, Åsa Marnell, som är utbildad som arkeolog. Ekonomiska museet, Nordiska museet, Upplandsmuseet och Gustavianum bygger helt nya basutställningar som skall öppna 2024. Två riktigt fina medeltida textiler (därav ett tillverkades i Vadstena) finns nu utställda på Livrustkammaren som en del av utställningen *Enhörningar. Tror du på mig och jag tror på dig*.

Roger meddelar att två disputationer inom medeltiden kommer att äga rum: Louise Faymonville disputerar den 15 juni med avhandlingen *Höviska texter och litterär förändring i svensk senmedeltid*; Giorgio Basciu disputerar i september med avhandlingen *Syndetiska konstruktioner i fornaldarsagornas poesi*. Ny doktorandtjänst utlysning: se Erikas meddelande. Kurser på grundnivå ges i höst om de äldre runinskrifterna och fornisländska. En kurs ges på avancerad nivå om handskriftsforskning på 7,5HP. Det finns en seminarierie (kollokviet för nordisk filologi) som inte har riktigt kommit igång. Det är få personer som sysslar med nordisk filologi på institutionen och forskargruppen diskuterar hur miljön ska förstärkas. Arbetet på den kritiska utgåvan av Birgittas uppenbarelser på fornsvenska (totalt 10 volymer) fortsätter. Volym 6 och 7 skrivs nu. Hela serien blir färdig om 2-3 år. Jonatan Pettersons projekt *Modes of Modification - Variance and Change in Medieval Manuscript Culture 2019-2026* pågår några år till. Böcker publiceras löpande. Ulrike Djärv, Jeff Love, Inger Larsson, m.fl. jobbar på del två av Medieval Lexicon for Nordic Laws. Roger är medarrangör för en

workshop om viktorinerna i Frankrike och deras inflytande på Skandinavien. Workshopen äger rum i Stockholm 25-26 maj med CMS som värd.

Henrik meddelar att det är mycket som händer i filosofi när det gäller medeltiden. Det pågår en stor verksamhet:

förutom Henrik, det finns en lektor i antik, tre postdoktorer, tre doktorander, och vissa anknutna forskare till olika projekt. Verksamheten har vuxit mycket. Seminariet går varannan fredag. Ett besök från Helsingfors skedde förra fredagen med diskussioner om kommunikation och reception på början av 1300-talet. Forskningen om medeltiden har centrerats kring Henriks VR projekt, vilket är inne på sitt sista år ("Mechanization of Philosophy from 1300-1700"). Avslutande konferensen 25-28 maj på SU. Flera bokprojekt kommer ut i samband med projektet så småningom. Henrik kan presentera på medeltidsseminariet om resultaten under hösten.

Magnus meddelar att det pågår en omorganisering på Riksantikvarieämbetet. Vissa avdelningar har funnits i Visby och vissa i Stockholm. Nu ska vissa skäras för att kunna tillhöra båda Visby och Stockholm. Stort projekt om digitalisering inom myndigheten: hela myndighetens utgivning ska nu digitaliseras. Medeltidsstaden och tidskriften Kulturminnesvård/Kulturmiljövård, och *Gotlands Bildsteine* av Sune Lindqvist, finns nu digitaliserad. Föredrag hålls på biblioteket onsdagskvällar kl.17:30 varannan vecka, ibland med medeltida ämne. Den 22 februari föreläser David Hermansson om "Ål – ett svenskt immateriellt kulturarv". Magnus ska hålla CMS uppdaterad om när föredrag ska hållas om medeltiden. Torun Zachrisson och Magnus Källström har varit redaktörer till en bok (*Tyde den som kan*) som givits ut i samband med runstensutställningen på Upplands museet. Boken kom ut 14 februari. På Upplandsmuseet finns det också en seminarierie där författare pratar. På kulturnatten 22 april finns det ett runtema på arkivet – öppet till alla som har lust – och man kan komma och lyssna på föredrag. Tipsa studenter. Det gäller många museer också: <https://kulturnattstockholm.se/>. Förslagsvis skickar vi ut en notis om detta med hänvisningar till allt som sker rörande medeltiden.

Christian meddelar att utgivningen av breven från 1382 är klar nästa år. Det Medeltida Sverige kommer gå ut med 6 böcker de kommande två åren. Riksarkivet har fått pengar till en 20% tjänst för att jobba med Fornsvensk bibliografi. Det ligger på riksarkivets server och blir bättre hela tiden. Det är ett bra verktyg för att få koll på forskningsläget på något ämne. Om Årsbok om Sverige 1523 se Elins meddelande. 20-22 september kommer Riksarkivet stå värd till en internationell diplomatikkonferens på temat Testamenten och hur de utformades i olika länder. Föredrag kommer hållas på engelska, tyska, franska, spanska, osv. Janken Myrdal, Annika Björklund, bland andra svenskar, kommer hålla föredrag om svenska testamenten. Det blir en utflykt i september, ett samarbete mellan CMS och medeltida Sverige. Vi ska till Sörmland och

Södertälje trakten. Detta kommer att diskuteras vid en senare tidpunkt.

Gwendolyne meddelar att Margaretha Nordquist har fått VR stöd för ett projekt om genealogisk skrivning av aristokratiska kvinnor i Sverige och Danmark mellan 1400-1750. Historiska institutionen ska utlysa två doktorandtjänster. Inte tidsinriktade, men vi hoppas på medeltid. Ett helt gäng åker till Leeds International Medieval Congress i år. Kurts deltagande är finansierat, några andra väntar på besked. Som i fjol, en grupp från Historiska institutionen ska delta i medeltidsveckan på Gotland i augusti med populärhistoriska föreläsningar. 2 medeltidskurser på Historia II. Några till kurser har föreslagits om att träna studenter att jobba med medeltida källor (metodkursen som finns nu har svårt att hantera detta). NECRON (Network for Early Career Researchers in Old Norse) höll en workshop på SU i höstas med temat Archival Work – Physical and Digital. Där diskuterades problem specifikt till doktorander och postdoktorer, med besök till Riksarkivet.

Andrew meddelar att sista spåren av medeltiden på grundnivån på Engelska institutionen tas bort. De börjar inte längre med Chaucer, utan med Shakespeare. Ormulum Projekt kommer gå ut med en 3 volymers utgåva. De första 2 volymer släpps i år. En samling med 16 texter släpps med. Det har aldrig publicerats en bok om denna text. Andrew ska lansera på medeltidsseminariet i höst.

Lin meddelar att planeringen går full fart för Medeltidsmuseets stängning i år. Datumet kommer snart, men det blir någon gång under senhösten. Årsskiftet 24/25 måste museet flytas ut från lokalerna. Det som är unikt med platsen kommer lyftas fram medan museet finns kvar på plats där. En sammanfattning av Niklas Eriksson kommer nästa vecka om Riddarholmsvraket och det som han har upptäckt om det. Museet får besök från Danmark längre fram i vår för att testa olika skanningsmetoder på vraket. Den 1 januari började 2 nya forskningsledare: Alexander Andrée och Joakim Kjellberg. De ska först göra en genomgång av forskningsläget om Stockholms medeltid och det som har hänt sedan Göran Dahlbäck gav ut sin bok. En stor antologi ska produceras. Olika workshops och kunskapsinhämtning kommer redan i vår men input behövs om vad det lider. Gällande den nya lokalen i Börshuset, det krävs mycket renovering för att passa ett modernt museets behov. Museet kommer bli stängt men öppet (med skolvisningar, stadsvandringar, osv.). Det ska synas fast det är stängt. 2030 hoppas museet på att öppna helt (minst 6 års stängning). I ett senare mejl föreslogs det att Alexander och Joakim presenterar på medeltidsseminariet i höst.

Nanouschka meddelar att det är inte så stora förändring jämfört med före sammanträdet när det gäller forskning. Det är samma doktorander: Tori Falck (medeltidamaritimärkeologi), Rolf Warming (senare maritimärkeologi), Emma Maltin och Moa Råhländer (ett pärlmaterial från vikingatiden). Forskarna: Niklas Eriksson, Jonas Nordin (kom ut med en ny arkeologisk lärobok före året om medeltiden och senare). Projekt

lagt hos institutionen som håller på mycket med Sigtuna materialet och övergången mellan förkristen och kristentid. Ett nytt projekt om Gotlands material (kyrkogårdsfynd, osv.). Det pågår en del forskning men inte mycket bland den ordinarie personalen. Det har blivit en något sämre återväxt på medeltidsstudenter och Nanouschka ska försöka ta mer uppsatshandledning för att bekämpa problemet. Det har varit omstrukturering av kurser. Ny avdelningsföreståndare har bestämt att hela första terminen ska göras om. Förslaget att medeltidsmomentet skulle halveras mötte motstånd. Kompromissen blev att medeltidskursen sänks till 7HP, ner från 7,5HP. En kurs går som heter "Stockholm för Stockholm". Det handlar om förmedeltiden men går in över medeltiden. Stadsvandring för studenter hålls i Gamla Stan och Nanouschka tar gärna emot tips om platser att besöka under guidningen. En annan kurs, "The Viking Age in Northern Europe", ges nu på våren. Nanouschka ställer frågan om det inte ska göra en uppdatering av *Kulturbistoriskt lexikon för nordisk medeltid*. Detta diskuterades 2006 men det konstaterades att det inte fanns resurser åt ett sådant projekt. Förslagsvis organiseras ett speciellt möte om det, eller ett eget seminarium på CMS. Det är en för stor diskussion för detta sammanträde.

Kurt: Wojtek Jezierski har fått tjänst i Göteborg. Det utlysas ett lektorat i medeltidshistoria.

Dag Retsö meddelade i ett mejl efter sammanträdet det följande: Dag Retsö, Fredrik C Ljungqvist, Janken Myrdal och Gabriela B Larsson arrangerade en konferens (Contributions to the social and economic history of medieval Scandinavia) på Vitterhetsakademien i januari i anslutning till *The Handbook of Medieval Scandinavia*, som bl.a Erik Opsahl står som redaktör för. Även denna konferens kommer att utmynnas i en publikation. Dag Retsö och Olov Lund har sökt medel hos Wallander-Hedelius för ett projekt om statens budget under senmedeltiden. Olov Lund söker också för ett projekt om lagmansämbetet samt ett om fysiska kyrkoobjekt som reflexer av sociala band.

§5 Budget

Tidigare CMS fick 350 000kr årligen. Nu är budgeten nedskuren till 250 000kr. I november fick CMS förlöpande räkenskap som sa att det skulle vara ett litet överskott på ca.50 000kr. Men sedan upptäcktes det att CMS skulle betala overhead de senaste 6 åren. Då fanns ett underskott på 360 000kr. Därefter bestämde prefekten att overhead inte skulle betalas retroaktivt. Underskottet finns således inte längre. CMS slutar med en balans, eller ett litet överskott. Centret kommer ha 250 000kr nästa år, och kanske framöver. Av detta ska 60 000kr framöver tas bort i overhead, och övergår till fakulteten direkt. För att sammanfatta, trots mycket drama har ekonomin inte ändrat sig riktigt sedan föregående år.

CMS har fått extra beviljningar till olika projekt och kurser. En kurs om Space and place som gick 2019-2021 blev påverkad av pandemin. Det finns pengar kvar som måste användas i år. Nanouschka och Kurt

planerar att ta sig till Rom med några doktorander. En mindre doktorandkurs (5HP) om samma tema, Space and place, ges nu på våren 2023. Det var 23 personer som var intresserade av kursen, men stopp sattes vid 20 kursdeltagare.

En annan doktorandkurs går 6-10 juni om "Islamic narratives" (Hur man har uppfattat Islam i Västeuropa). Det är del av ett stort europeiskt COST nätverk som finansieras av EU. CMS har fått 240 000kr som ligger ungefär på kursens faktiska kostnader.

CMS har tidigare fått pengar för ett samarbete med Cambridge University för att skriva ansökningar. Det finns 30 000-35 000kr kvar som ska användas på ett möte i maj när Nora Berend från Cambridge kommer med några doktorander. Det har redan använts samma summa på ett besök från CMS till Cambridge i höstas. Doktorandkursen *Medieval Canon Law and the Scandinavian Connection* genomfördes i Rom 30 maj - 2 juni, och var ett samarbete med universiteten i Bergen, Oslo och Köpenhamn. 11 doktorander deltog. Ca hälften av dessa deltog och träffades på IMC i Leeds. Vi fick 70 000-80 000kr från fakulteten och Nord universitet i Norge. En uppföljande kurs/workshop har börjats organiseras.

CMS fick 150 000kr från fakulteten för att skriva en ansökan om Våld. Resultatet var 4 trevliga och intensiva möten för att skriva och workshopa.

Ekonomi: CMS har ständigt 250 000kr varje år, men det kommer regelbundet in beviljade pengar till CMS för att använda åt specifika håll.

§ 6 Föreståndaren berättar om CMS verksamhet under 2022-2023

Doktorandkurser: CMS ska fortsätta med att föra doktorander i medeltidsstudier samman.

Space and Place kursen tar doktorander till Rom i oktober.

En träff organiseras i Bergen 16-17 november för doktorander i medeltidsstudier från hela Skandinavien. Finansieras tillsammans med UiB. Doktorander ska presentera sina projekt i 15-20 minuter och delta i exkursioner till medeltida Bergen.

Medeltidsveckan: En grupp åkte i somras. Det är bra för att CMS visa upp sig utanför universitetet, och det kan möjligtvis vara ett bra sätt att locka studenter till medeltidsstudier.

Ansökningar: Våldsansökan. Det var olika föreslag på gemensamma tema som många i CMS skulle samarbeta med, men våld blev vald som temat som alla kunde bidra till. Det har forskats väldigt mycket om våld, men bara inom enkla ämnen, inte riktigt om våld generellt i medeltiden. De som var med träffades flera gånger. Resultatet var en ansökan till RJ på 45 miljoner över 6 år. Beskedet kommer i slutet av april, om ansökningen går till steg 2. Även om CMS fått avslag har ansökansprocessen varit inspirerande och lärorik för alla inblandade.

Elin meddelar om att man kan söka medel från Svenska kyrkan varje november för projekt som, till exempel, utvecklar kunskaper om kulturarvet: <https://www.svenskakyrkan.se/kunskapsutveckling-kulturarv>.

Konferenser: Se meddelanden (t.ex. Viktoriner, filosofi, testamenten). 5 olika sessioner på IMC Leeds

organiseras av CMS i första veckan av juli.

Exkursion till Södertörn för att titta på kyrkor och borgar. Torsdag 7 september 2023.

Mastersprogram: Det är komplicerat administrativt på SU. Det är svårt att få alla de olika institutionerna in i samma mål. Det är för komplicerat för Arkeologi att vara med längre. De flesta institutioner som är med i CMS är vilande. De som är aktiva är historia, idéhistoria, och ekonomisk historia; inte så mycket arkeologi längre. En går nu på masters med inriktning till nordiska språk men han är den första på många år. Diskussionerna om mastersprogrammet mellan de olika administratörerna och institutionerna ska fortsätta. CMS ska tala med Arkeologi en gång till. Möjligheten att bli med i Viking and Medieval Norse Studies mastersprogrammet ska undersökas vidare.

Christian Etheridge leder ett projekt om digitaliseringen av bilder/bokmåleryr på Nationalmuseet, och några från CMS besökte magasinet för att höra lite om projektet och se några handskrifter. Det kommer att organiseras ett stort seminarium/workshop på SU för dem som är intresserade.

Gustav Zamore har fått Vitterhetsakademins forskningsstipendium och lagt det på Uppsala.

Caitlin Ellis har blivit lektor på Historiska institutionen i Oslo; hon var tidigare på CMS som Bernadotte stipendiat.

Det diskuterades tidigare om att organisera ett symposium *medievalis* (kanske till september). Kurt har inte kommit vidare ännu, men det blir till någon tidpunkt.

§ 7 Medeltidsseminariet HT 2022/VT 2023

3 föredragshållare har CMS fått finansiering till. Flera än tidigare. Centret försöker att få mer extern finansiering framöver. Speciellt nu att CMS får mindre resurser från fakulteten. CMS ska försöka slå samman resurser när det är möjligt med, t.ex., samseminarium med klimathistoria, tidigmodern, och äldre texter, osv. Henrik och Andrew är intresserad att presentera i höst. Hybrid har gått väldigt bra. Det gör att en levande diskussion äger rum i lokalen, men fler deltagare kan vara med. Förslagsvis ska seminariet försöka få deltagare att sitta närmare mikrofonen så att alla kan höras i Zoom-rummet.

§ 8 Övriga frågor

Websidan uppdateras för att visa mer precis vilka gästforskare har varit på CMS. Alla uppmuntras besöka websidan så småningom för att meddela om vi har missat någon.

Kurt och Kirsi har publicerat en ny bok: *Scandinavia in the Middle Ages 900-1550: Between Two Oceans*.

CMS Styrelsen ska bestämma i nästa möte när nästa rådsmöte ska hållas.

Sammanträdet avslutades 15:40.